OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Asiantuntijalausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Nuorisolain (1285/2016) muuttamisesta annettuun hallituksen esitykseen HE 107/2022 liittyen eduskunta on jättänyt kaksi lausumaa:

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi tutkittuun tietoon perustuen Harrastamisen Suomen mallin toimivuutta sekä nuorten että harrastusta järjestävien toimijoiden kannalta ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin tarvittavien lainmuutosten valmistelemiseksi.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi mahdollisimman pian nuorisolain toimivuutta ja antaa siitä sivistysvaliokunnalle selvityksen

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) on arvioinut opetus- ja kulttuuriministeriön tilauksesta Harrastamisen Suomen mallin toimivuutta, vaikutuksia ja sille asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Mallin onnistumista arvioitiin erityisesti lasten ja nuorten kokemusten näkökulmasta. Harrastamisen Suomen mallin arvioinnin tiedonkeruu toteutettiin keräämällä haastatteluaineistoja kuudesta kunnasta, joissa malli on saatu toimimaan onnistuneesti. Näiden myönteisten esimerkkien avulla on päästy kiinni siihen, miten erilaisiin toimintaa koskeviin haasteisiin voidaan vastata. Arvioinnin tarkoituksena oli levittää tietoa mallin toiminnan hyvistä käytänteistä.

Harrastamisen Suomen mallin toimeenpano lakisääteisenä toimintana on alkanut 1.1.2023, kun asiaa koskevat säännökset lisättiin nuorisolakiin. Ensimmäiset muutetun nuorisolain mukaiset valtionavustukset Harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen myönnettiin huhtikuussa 2023 ja avustuksilla tuetut harrastukset alkoivat elokuussa 2023. Malliin liittyvien mahdollisten lakimuutosten tarpeellisuuden arvioiminen edellyttää, että Harrastamisen Suomen mallin toiminnasta lakisääteisenä tehtävänä kertyy kokemuksia riittävältä ajalta, arviolta noin kahden lukuvuoden ajalta.

Ryhtyessään valmistelemaan lakia nuorisolain muuttamisesta vuoden 2020 alussa, opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi osana säädösvalmisteluprosessia, että laki oli osoittautunut kokonaisuutena katsoen selkeäksi ja käytännössä toimivaksi, lukuun ottamatta eräitä laissa olevia yhteisöjen valtionapukelpoisuutta ja avustusprosessia koskevia säännöksiä, joita olisi tarpeen tarkistaa. Lisäksi lakiin katsottiin tarpeelliseksi valmistella uutena asiana säännökset Harrastamisen Suomen mallista. Nuorisolain muutetut ja lisätyt säännökset ovat tulleet voimaan vuoden 2023 alussa. Kuitenkin esimerkiksi valtakunnallisten nuorisoalan järjestöjen sekä nuorisokeskusten valtionavustus vuodelle 2023 myönnettiin vielä lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Näiden valtionavustussäännösten osalta muutettua nuorisolakia sovelletaan ensimmäistä kertaa vuoden 2024 alussa. Uusien säännösten toimivuutta on mahdollista ja tarkoituksenmukaista arvioida, kun säännösten soveltamisesta on kertynyt kokemuksia riittävältä ajalta, käytännössä joidenkin vuosien ajalta.